

"אל מלא רחמים פרוש עלינו סכת
רחמים ושלוש. כי אתה ה' הפורש סוכת
שלוש עלינו ועל כל ישראל ועל ירושלים
עיר הקודש תבנה ותכונן
במהרה בימינו אמן"
(סדר האושפיון)

דבר עליון מבית גנזי המלך... (זוהר ויחי רמה).

הג
סוכות

גנזי המלך

ולתתך עליון על כל הגוים...

מובא ברמח"ל (דף השם ח'ד פ"ח) שכשם שנמשך אור קדושה מלפניו יתברך ומקיף כל צדיק מישראל ומבדילו מכל שאר בני האדם ומנשאו למעלה מהם ועליון הוא על כולם, כך כל שנה בחג סוכות מתחדש ונמשך אור עליון על כל עם ישראל על ידי מצוות הסוכה, ונמצאים מובדלים מכל העמים ומנושאים מן המציאות העולם ועליונים ממש על כל הנבראים, כדוגמת ענני הכבוד שהקיף הקב"ה את ישראל במדבר, ובהם היו נבדלים מכל גויי הארץ ומנוטלים מן העולם הזה עצמו בדרך נס. ומלבד זה, על ידי נטילת לולב ומיניו נמשך אור השם ברוך הוא שמאיר על ראשם של ישראל ומעטירם באופן שתהיה אימתם נופלת על כל אויביהם והוא שאמר הכתוב וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּנּוּ (דברים כח ז).

שהיו במדבר והם היו שבעה כנגד שבעה ימים. ועל ידי הלולב ומיניו באים בה האורות מהזכר כנ"ל, הפנימיים על ידי נטילת הלולב והמקיפים על ידי ההקפות.

והנה עד עתה היה בחינת החיבוק שלפני הזיווג ובהושענא רבה נעשה מה שנקרא הנשיקין שבאים גם לפני הזיווג לכן נוהגים ענין חבטת הערבה הדומים לשפתיים שהם רמז לנשיקין אלו, ועוד ערבה בגימ' זרע לעורר את השפע לצורך הזיווג.

ובשמיני עצרת נעשה הזיווג, לכן דווקא ביום זה אומרים משיב הרוח ומוריד הגשם בסוד הטיפה היינו הזרע לצורך הזיווג, והוא יום גדול ושמחה גדולה מחמת היחוד של המלך והמלכה לכן יום זה נקרא שמחה תורה. ועוד מובא שעד כאן, מכיון שעדיין לא היו העולמות בשלמות, והבנין הולך ונעשה, יש אפשרות לתקן ולחזור בתשובה אבל מהיום זה ואילך נשלם הבנין והפתקים נמסרים למשרתים לפעול.

והנה, אפילו שאין לנו השגה בנסתרות אבל לדעת קצת מהנעשה בימים אלו נותן הסתכלות נשגבה מהתורה הקדושה.

ועוד מכאן לומדים שחוקי התורה הם לא רק זכר על מה שארע בעבר, ומרגיש האדם בכך הרגשה של שעמום ושל חוסר תועלת בטענו שצריך להתקדם לפי הזמן, אלא כל חוקי התורה עומדים על סודות עליונים ופועלים כל שנה ושנה וכל רגע, ומשפיעים אורות ושפע גדול לאדם ומושך קדושת הבורא אליו כי כך רצונו יתברך שחפץ להשפיע לאדם השפעה יקרה ועליונה, מעולה מכל ההשפעות שבעולם, והוא לחלק לו מכבודו ויקרו יתברך.

ש אין בחינה של אכילה אלא עומדים כמלאכים ואימא מעטפת אותה לכן מתעטפים בטלית.

"והיות המלכות מקבלת אור מקיף שמוסוב אותה ביום בימים אלו, גם אנהנו ישראל, בני מלכים בני המלכות שהיא השכינה עושים כעין האורות המקיפים אלו, היינו הסוכה שמוסובת אותנו, והוא החיבוק העליון"

והימים אחרי יום כיפור היא מקבלת את החסדים הפנימיים מהאימא שהם אורות מתוקים של חסד לכן לא נופלים על פניהם ויש קצת שמחה. ובחג סוכות מקבלת את האורות המקיפים מהאימא שהם שבעה אורות כנגד שבעה ימים. והיות הנקבה מקבלת בימים אלו אור מקיף שמוסוב אותה, גם אנהנו ישראל, היות בני מלכים בני המלכות (שהיא הנקבה והיא השכינה כנ"ל) עושים כעין האורות המקיפים אלו, היינו הסוכה שמוסובת אותנו. ולא רק עושים כדוגמת העליונים אלא הישיבה ואכילה בתוכה גורם המשכת אור המקיף ההוא אלינו על הסוכה, צלא דמהמנותא, והוא החיבוק העליון, אור אלוקי בוקה המסובב את העם הקדוש, עם טהור עטוף מניצוץ עליון, אפוף מנועים הקדושה כיושב בגן השם. והוא סוד ענני כבוד

סוד הסוכה והלולב

לפי תורת הקבלה (כתבי האר"י וקיצור הכוונות של הרמח"ל) מבואר היות כי בראש השנה נשלם בריאת העולם לכן חוזר להיות ביום זה שבכל שנה ושנה כעין מה שהיה באותו זמן, היינו שהעולם הזכר (הנקרא זער אנפין) שמהותו להשפיע, והעולם הנקבה (הנקרא מלכות) שמקבל את השפע לתת לנבראים אלינו לא היו במצב של השפעה שלמה, היינו במצב של זיווג פנים אל פנים (זה מה שאומרים לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, שהם זער אנפין ונוקביה שהיא השכינה, ואומרים קודשא בריך הוא על זעיר אנפין כי הוא הנהגה של השפעה של הבורא), אלא היו אחור ואחור בסוד זכר ונקבה ברא אתם (בראשית א כז), לכן ביום זה הקב"ה הפיל תרדמה על עולם הזכר הנ"ל כדי לנסר את הנקבה העומדת באחוריו בסוד וַיִּפֹּל ה' אֱלֹקִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם (בראשית ב כא), ואחרי תחילת הנסירה התעורר, משום כך תוקעים בשופר בראש השנה לעוררו מהתרדמה.

והנה, ענין הנסירה נמשכת עשרה ימים כנגד עשרה ספירות של הנקבה כתר, חכמה, ... עד יום כיפור שעומדים פנים אל פנים אבל עדיין לא ראויה לזיווג כי צריכה לקבל אורות עליונים להשלים בניינה, זה מה שנקרא חסדים וגבורות, והיא מקבלת אותם מהזכר וגם ממקום יותר גבוה היינו מהאימא העליונה. ועוד צריך לדעת שאורות אלו ישנם שנכנסים בה בפנימיות ויש שמקיפים אותה.

והנה, ביום כיפור היא עולה לאימא לקבל את הגבורות בפנימיות, שהם חמישה, לכן מתפללים חמישה תפילות, ולא אוכלים ולא שותים היות עולם האימא במקום גבוה מאד

ולתתק עליון על כל הגוים...

ומבואר

שם (רמח"ל בדרך השם) שעל ידי מצות הלולב בנענועיו והקפותיו משתלם ענין זה לחזק שליטת השם ברוך הוא על ראשם של ישראל, ולהפיל אויביהם לפנייהם ולהכניעם תחתם עד שהם בעצמם יבחרו להיות להם לעבדים והוא הענין שנאמר אפים ארץ ושתחו לך וכו' (ישעיה מט כג), כי כולם ישתעבדו להם וישתחוו להם לקבל על ידם אור מאור השם יתברך השורה עליהם.

נמצא שעם ישראל, בחג סוכות, מובדל הוא מכל אומות העולם ועל ידי הלולב מטיל אמתו עליהם והוא שאמר ולתתק עליון על כל הגוים (דברים כו ט). ואלו לא היו החטאים מונעים היו משיגים זה הענין בגלוי לעיני כל העולם.

כה אמר ה' אל דרך

הגוים אל תלמדו...

כי הקות העמים הבל

הוא...

טבע

האדם להיות משוך אחרי החומר, והיות שאר העמים משוכללים להמציא דרכים להרבות תאוות הגוף, מרגיש רצון עז להיות קשור אליהם עד כדי כך שמשפיל את עצמו ומרגיש דל לפנייהם ורואה אותם כאנשים מן הגדולים. עליו להתעורר ולדעת שהאדם היהודי הוא בעל נשמה גבוהה יותר מעולה ונשגבה מכל אומות העולם, נשמה שטמון בה חכמה עדינה, דקה מן הדקה שעולה על כולם, נשמה החומדת לצאת מפשטות עולם השפל לחזור לשורשה העליון, נשמה שדורשת סיפוק ושעשוע רוחני והמון העם לא מודע בזה ולא מבחינים מקור לדרשה זו, מרגישים חפץ תמיד למלאות את החוסר לכן פונים לתאוות הגוף שהם הדרכים הקרובים לאדם ולא מבינים שנשמת אדם הטהורה דורשת מזון רוחני.

כל איש ישראל צריך לדעת ולכבד את הנשמה שבתוכו, לא לטנף אותה בדברים שפלים, בעסק כל כמעשי בהמה, להתרחק במושגים של גויים מבוססים על מידות רעות וגסות הנפש. אלא לחזק אותה במזון רוחני ומושגים עליונים, לדעת שההשכלה וההיגיון בדעת עליון עולים על כל הבחינות פאר והצלחה שבעולם, לעלות במדרגות הקודש, במעלות נשגבות לקשר אותה לשורשה העליון, להתרומם ולהתנשא מעל כל הבריאה. ומה שחושבים שדרכי התורה מבוססים על צמצומים ואיסורים יבין שהסיפוק והתאוה והתענוג הגדול ביותר הוא להשתמש מן העולם הגשמי לפי דרכי הקודש ובכך נהנה לא רק מן החומר אלא גם מן הקדושה שבחומר וזוכה אז להרגיש נעימות עילאית מעל כל הטובות שבעולם.

מי נתן כה הבחירה ולמה.

היות

האדם בעל בחירה לבחור במה שלבו חפץ, מטבע הדברים, מרשה לעצמו לחיות לפי שרירות לבו ולהשתמש במידות כגון השקר הגזל הקנאה התחרות, העיקר להשיג מטרתו. ולא עולה על דעתו שמושפע הוא ממידות הגויים, היינו מידות הרעות שצריכות תיקון.

אמר רבי אלעזר הקפר באבות (ד כא) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. אדם רחוק ממידות התורה מפסיד רוב זמנו לחשוב איך להתפאר ולהתכבד בשני, ונמצא כל חייו שקוע בקנאה ותכונני תחרות, ומתנתק מן העולם האמיתי. אמר שלמה המלך (קהלת ד ד) וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח.

עליו להתבונן מי נתן לו כח הבחירה ולמה, לדעת שכל המטרה לתת מקום לעבודת הקודש כי רק מכח הבחירה יכול להגיע לטוב האמיתי, להסיר את המניעות להתקרב למקור הטוב. מכח הבחירה אדם מביט על כל מערכת החיים מבחוץ ובוחר מה מתאים לו, עליו לדעת שהוא חלק בלתי נפרד מסדר ההנהגה שקבע הבורא. זה מה שאומר רבי אלעזר איש ברתתא באבות (ג ט) לו תן משלו שאתה ושלך שלו.

"העולם רץ, העבודה כבדה וטרדות מרובות, הרע גובר ולא נותן להתבונן.

הקב"ה מזהיר את העם פן ישכה אותו מרוב כסף וזהב. מי האיש ההכם ויבין את זאת, לפקוה עינים עזרות. העולם מותקרב לגאולה והרע סופו להתבטל לכן מרבה כוהותיו ופעולותיו להפיל את העם"

מה לי ודרכי התורה...

אדם

שואל מה לי ודרכי התורה הרי רוב העם חיים חיי שעה, אם כן מוכרח שזו דרך העולם המקובלת, כידוע שטבע הדברים להטות תמיד אחרי הרוב. עלך לדעת ידיעה שהמון העם לא מודע כלל, הפעולה העיקרית של היצר הרע היא להתלבש בגוים שהם דמיון הרע המפתה המוחשי ביותר, מרבים להמציא דרכים שונים המובילים לתכלית שעליו בנוי כל מהותם בעולם הזה, לאסוף כסף ולהנות בו, באוכל בלבוש בנשים במושכלות וכל עיווגים למיניהם. והרבה מעם ישראל טועמים במושגים שלהם ונופלים במוקש הזה, חלק לחצאין וחלק לחלוטין. השכל התהפך והדעת השתבש עד כדי כך שהעובד השם, המתנגד להשתעבד בגוים, הפך להיות המשונה שבעם. ישאל השואל מי המשונה, העומד על משמרתו או המשתעבד לזולתו.

טבע האדם ללגלג על הנושא, אבל דרכי היצר הרע מרובות להפיל הרגיל אליו אפילו הבוטח בכוחו. אם יתלף איש על הגחלים וירגלו לא תקיינה. צריך לדעת שאדם בונה את יצרו הרע. אומר החינוך (מצוה טז) אפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצות, אם יעסוק תמיד בדברים של דפי ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו. ואפילו אם נאמר שבעל מסורת חזקה מתמודד עם מושגי הגויים ויודע לקבוע גבולות, הרבה מצעירי העם תופסים אותם לכל הבחינות, מתנתקים לגמרי מהמציאות הקודש, נפשם משועבד לטומאה ולא עולה על דעתם שהולכים בדרך מקולקלת.

השמור לך פן תשכח את ה' אלקיך לבלתי שמור מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום. פן תאכל ושבעת ובהתים טובים תבנה וישבת. ובקרך וצאנך ידבין וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה. ודם לבבך ושכחת את ה' אלקיך. (עקב ה יא)

העולם רץ כנחל שוטף, העבודה כבדה וטרדות מרובות, הרע גובר ולא נותן להתבונן. הקב"ה מזהיר את העם פן ישכח אותו מרוב כסף וזהב. מי האיש ההכם ויבין את זאת, לפקוה עינים עזרות. העולם מתקרב לגאולה והרע סופו להתבטל לכן מרבה כוהותיו ופעולותיו להפיל את העם.

מי יזכה לשמחת המלך

אומר

הרמח"ל (במאמר העיקרים) בזמן הגאולה, יעשה השם באומות העולם בירור גדול באותם שימצאו באותו הזמן. אותם שכפי המשפט העליון יהיו ראויים לכליה ישמדו בחרב ובדבר וכל מיני עונשים, ואותם שיהיו ראויים להנצל ינצלו וישארו ויכירו האמת, ויעזבו אליהם, וישתעבדו לישראל, ויהיה להם לתפארת עבוד את ישראל, ושרתו אותם באשר יכירו וידעו שהנה על ידי זה יגיע להם מה שאפשר שיקבלו מן הקדושה ואור ה'. והנה ימצא העולם כלו נמשך אחר עבודת הבורא יתברך, ולא תהיה עבודה זרה כלל בעולם, והוא מה שאמר הנביא אז אהפוך אל עמים שפה ברוה וגו' וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

הנה ימים באים וירבו צרות בעולם, והשם יתברך יישא את עמו ויבדיל אותו מעל כל אומות העולם, ורק מי שידבק בו ומי שיסתופף תחת השכינה וצל האמונה ינצל מהמבול, והוא יזכה לראות בשמחת המלך כשמחת בית השואבה. וכך מובא בזוהר (שמות ז): רבי שמעון הרים ידיו ובכה ואמר אוי למי שיזדמן באותו זמן ואשרי למי חלקו למי שיזדמן באותו זמן. אוי למי שיזדמן באותו זמן כשיבא הקב"ה להוציא את השכינה, יסתכל מי בעם עומד איתה ולא ימצא זכאי, וכמה צרות יהיו על ישראל. ואשרי חלקו למי שיזדמן באותו זמן כי מי שיעמוד אז באמונה יזכה לאור ההוא של שמחת המלך.

וזו ההארה שמתגלה בחג סוכות להיות מובדל מחוקות הטומאה, מדעות הגויים לרדוף אחרי כסף וכבוד ותאוות החומר, ולהיכנס כל כולו תחת צל הקדושה, ליהנות מזיו השכינה, מאור השם ברוך הוא המאיר על ראשם של ישראל ומעטירים בימים אלו, להיות קרוב למלך, להיות בן של מלך, לדעת סודות המלך, לדעת שהשם יתברך הוא מקור הטוב והוא חפץ לכבד את בניו ולהעניק להם הטוב האמיתי, לרוממם על כל ברכה, לחזקם ולגדלם על רום מעלה לשם לתפארת ולתהלה.